

PÕLLU- MAJANDUSES ON TULEVIK

Põllumajanduskoda
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

IED NÕUETE ÜLEVÕTMINE JA RAKENDAMINE

EESTI VALIKUD TEISTE LIIKMESRIIKIDE TAUSTAL

Seakasvatus ja keskkonnapoliitika

Riina Maruštšak

LIFE SiP WetEST projektijuht · KEVILI keskkonajuht

Kaasrahanud
Euroopa Liit

AKIS
Teadmised
on põllu
ramm

17.09.2026

Kaks tasandit, kaks ajakava

EL tasand

13.07.2026

Liikmesriigid kiitsid käitamisreeglid (UCOL) heaks

avaldamisel

UCOL lõplik tekst ja eestikeelne tõlge EL Teatajas

2028

Komisjoni juhised artikli 70b kohta (käitiste koondamine)

Eesti tasand

menetluses

Tööstusheite seaduse eelnõu kooskõlastusringil

01.09.2030

Nõuded kohalduvad käitistele alates 600 loomühikust

01.09.2031 / 2032

Alates 400 loomühikust, seejärel kõik ülejäänud

Nõuded sätestatakse praegu, rakendamine alates 2030

Mis on olukord Eestis?

Loomkoormus, siga ruutkilomeetri kohta (2024)

Käitamisreeglid kujunesid suures osas graafiku ülemise otsa riikide olukorra järgi.

Direktiivi artikkel 70i lõige 2 nõuab sõnaselgelt, et ühtsed tingimused arvestaksid loomkoormust. Eesti tõstatas selle. Lõpptekstis seda ei arvestatud.

Vahemikust sai ülempiir

Kehtiv PVT-järeldus (2017/302)

- Tase anti vahemikuna
- Jõudis tootjani kompleksloa tingimuse kaudu
- Kohaldus alates 2 000 numsea või 750 emise kohast

UCOL (alates 2030)

- Tase on üks ülempiir, ületamine on rikkumine
- Kohaldub otse, ilma individuaalse loata
- Kohaldub alates 350 LÜ ehk u 1 170 numseast või 700 emisest

	ÜLDLÄMMASTIK kg N / loomakoht / a		ÜLDFOSFOR kg P ₂ O ₅ / loomakoht / a	
	PVT 2017	UCOL	PVT 2017	UCOL
Võõrdepõrsad	1,5–4,0	3,6	1,2–2,2	1,5
Numsead	7,0–13,0	12,0	3,5–5,4	4,5
Emised (sh põrsad)	17,0–30,0	25,0	9,0–15,0	12,0

Lämmastiku puhul on uus piirväärtus vana vahemiku ülemises otsas, fosfori puhul keskel või allpool

Mis tootja jaoks muutub

Loalt käitamisreeglitele

Kompleksluba asendub keskkonnaloa ja ELi ühtsete käitamisreeglitega (uus 6¹. peatükk). Nõuded ei tule enam individuaalsest loast.

Künnis

350 loomühikut ehk ca 1 170 nuumsiga või 700 emist ilma põrsasteta. Tootmissuuruses farmid jäävad sinna alla kõik.

Millal

01.09.2030 alates 600 LÜ $\approx$ 2 000 nuumsiga või 1 200 emist
01.09.2031 alates 400 LÜ $\approx$ 1 330 nuumsiga või 800 emist
01.09.2032 kõik ülejäänud

Trahvid

Käitamisreeglite rikkumine kuni 200 000 €. Korduval rikkumisel kuni 400 000 € või 3% käitaja aastakäibest, kumb on suurem.

Keskkonnajuhtimissüsteem

KKJS-i kohustust sea- ja linnukasvatuse käitistele ei laiendata.

Esimene samm: arvuta oma loomühikud ja vaata, millisesse jõustumisastmesse jääd

Käitiste koondamine – kus Eestil on tegelik valik

Eelnõu: Loa andja võib künnisvõimsuse arvutamisel käsitada mitut käitist ühe üksusena, kui need paiknevad lähestikku ja on sama või majanduslikus või õigussuhtes oleva käitaja kontrolli all.

Mis on juba hästi

- Koondamine on kaalutusõigus, mitte automaatne (lg 4)
- Eesmärk on piiritletud: vältida käitiste kunstlikku jagamist
- Eestil on olemas lähenemine: THS § 6 „sama tegevuskoht ja tehniline seos”

Mis on lahtine

- „Lähestikku” ei ole määratletud, kaugust ei ole sätestatud
- „Majanduslik või õigussuhe” on väga lai: ühistud, pereliikmete farmid, ühine sööda- ja sõnnikukäitlus?
- Tulemus sõltub ametniku kaalutlusest
- Koondamine ei otsusta ainult seda, kas käitisele rakenduvad UCOL nõuded, vaid ka seda millal need kohalduvad
- 57 kompleksloaga sea- ja linnukasvatuskäitist kuulub 32 ettevõttele ehk **mitme käitisega struktuur on meil norm**, mitte kunstlik jagamine

Sama säte, üheksa erinevat vastust

Taani	Kaks kumulatiivset kriteeriumi: saastealane seos (eeldus kuni 100 m) ja tehniline või käitamisseos
Prantsusmaa	Kolm kumulatiivset kriteeriumi: sama juriidiline isik, kaugus alla 500 m, jagatud ressursid
Saksamaa	Sama käitaja ja sama tegevuskoht, ühised käitamisrajatised, võrreldav tehniline otstarve
Hispaania	REGA register – sama aiaga piiratud ala, lähestikku, sama käitaja
Austria	Liidumaade kaupa erinev, Steiermargis ruumiline seos ja ressursside ühiskasutus
Rootsi	„Sama paikne tehniline üksus”, sama pidaja loomi võib liita valla piires
Belgia	„Keskkonnatehniline üksus", sisustatud kohtupraktikaga
Poola	Eraldi reeglit ei ole, KMH puhul 210 m kriteerium muul otstarbel
Eesti	Kaalutusõigus THS § 154 ¹ lg 4 – kriteeriumid veel sisustamata

Ühisosa: kus reegel on olemas, nõutakse tehnilist või käitamisseost, st kaugusest üksi ei piisa.

Allikas: Copa-Cogeca tagasiside Euroopa Komisjoni küsitlusele artikli 70b kriteeriumide kohta (2026)

Mis on veel lahtine?

OTSUSTATAKSE EESTI SEADUSES

Koondamise kriteeriumid	Siduda sisulise tootmis- ja juhtimisseosega, mitte formaalse omandi- või majandussuhtega. Keskkonnaameti ühtne juhend ning selge põhjendamise ja vaidlustamise kord.
Tegevuse peatamine	Viia eelnõu seletuskirjaga kooskõlla: „peatab” → „võib peatada” (nõuete rikkumine). Lisada vahesamm, kus peatamine on viimane abinõu.
Trahvilagi	Alandada trahvi maksimumi. 32-st sea- ja linnukasvatuse ettevõttest 29-l jääb 3% käibest alla 400 000 € ehk käibepõhine arvestus ei rakendugi.

JÄLGIME

Kulude analüüs	Komisjon ei kavatse avaldada
Sõnniku standardväärtused	Määruse nr 73 uuendamine on menetluses
Eestikeelne tekst	Tõlkes tuvastatud sisulisi ebatäpsusi

Kolm sõnumit

1 EL tasand on lukus, Eesti mitte
Käitamisreeglid on heaks kiidetud, tööstusheite seaduse eelnõu on veel menetluses

2 Vahemikust sai piirnorm
Senine parima võimaliku tehnikaga saavutatava taseme vahemik asendus siduva piirnormiga, mis on otsekohalduv.

3 Siseriiklikud valikud tehakse praegu
Koondamise kriteeriumid, järelevalve korraldus, trahvilagi ja tegevuse peatamine on kõik veel lahtised. Komisjoni juhised koondamise kriteeriumite osas tulevad alles 2028.

Aitäh. Küsimused?